

Säkerhetsavdelningen
Skickas till Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar betänkande SOU 2024:65 kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig

Ert ärendenummer: Fö 2024/01668

Sammanfattande synpunkter

- Migrationsverket ser positivt på utredningens förslag om att begreppet ”fredstida kriser” används i den föreslagna lagstiftningen för både kommuner och regioner samt myndigheter.
- Migrationsverket delar inte utredningens bedömning om behovet av begreppet ”kvalificerad fredstida krissituation” för större omfattande händelser.
- Migrationsverket delar utredningens bedömning om behov av särskilda samlingsplatser. Migrationsverket anser dock att sådana platser kräver en gedigen organisation och planering för att uppnå det syfte som utredningen efterfrågar.

Om betänkandet

Utredningen föreslår en ny lagstiftning för kommuner och regioners arbete med fredstida kriser och höjd beredskap.

Betänkandet SOU 2024:65 om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig har haft i uppdrag att analysera vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap. Utifrån detta ska utredningen föreslå en mer ändamålsenlig och utförlig reglering än den i lag 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Utredningen har även haft i uppdrag att analysera statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap.

Synpunkter

Språkliga kommentarer (5.2.4)

Sid 191, första meningen som startar på den sidan står:

Migrationsverket ansvarade vidare för att alla ensamkommande barn som sökte asyl registrerades och anvisades till en kommun som sedan svarade för omvårdnad och boende.

Kommentar: Syftningsfel – Migrationsverket anvisar en kommun att ta ansvar för ett asylsökande ensamkommande barn, barnet anvisas inte. Samma sak gäller även på sidan 203.

Begrepp (6.3.2)

Migrationsverket ser positivt på utredningens förslag att inför ”fredstida krissituationer” även för kommuner och regioner, samma begrepp som används i förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Det finns stora fördelar med att aktörer inom systemet har en gemensam begreppsapparat med tydliga definitioner som säkerställer att aktörer säger och menar samma sak när de använder begreppen.

Utredningen föreslår införandet av begreppet ”kvalificerade fredstida krissituation” vilket är en händelse av större omfattning och svårighet att hantera. Migrationsverket delar inte utredningens åsikt om behovet av ett specifikt begrepp för olika dimensionerade händelser. Migrationsverket anser att det är mer fördelaktigt att skapa flexibilitet i planeringen genom att grunda den i påverkan på organisationen, istället för att utgå ifrån olika händelsers omfattning. Dessutom grusar detta anslaget att sammanföra aktörers begreppsapparater om kommuner och regioner får ett ytterligare begrepp som saknar motsvarighet hos övriga aktörer.

Samverkan (6.3.10)

Utredningen konstaterar att förordningen om statliga myndigheters beredskap varken innehåller bestämmelser om det närmare syftet med beredskapsmyndigheters samverkan med bland annat kommuner och regioner eller om förfarandet för sådan samverkan. Där regleras inte heller vad den samverkan närmare ska avse i fråga om de samhällsviktiga sakområden som har klassificerats i de tio beredskapssektorena. Migrationsverket delar utredningens uppfattning om att detta bör uppmärksammas i den fortsatta utvecklingen av samhällets fredstida krisberedskap och arbete med civilt försvar.

Migrationsverket och andra myndigheter bör känna till vilka förväntningar som ställs på respektive myndighet vid kris och krig. Samverkan mellan de olika aktörerna bör närmast betraktas som en självklarhet i det läget, men ansvarsfrågan måste redas ut i förväg. För Migrationsverket är exempelvis frågor om logi, bostadslogistik, och beredskapslager viktiga sakområden. Om Migrationsverket förväntas bistå med dessa resurser i kris och krig, måste ett sådant uppdrag utdelas i fredstid.

Utredningen lyfter fram kommunernas önskemål om förtydliganden i Länsstyrelsens roll för samverkan och de önskar att Länsstyrelsen tar ett större ansvar för helheten. I föreslagen lag anges att kommunen ansvarar för att samverka med berörda aktörer i upptagningsområdet. Utifrån utredningens

förslag kvarstår dock tillämpning och gränsdragningsfrågor mellan kommunernas ansvar att samverka i sin geografiska kontext och Länsstyrelsens samverkansansvar.

Särskilda samlingsplatser (6.4.2)

Migrationsverket delar utredningens syn på behovet av samlingsplatser som kan nyttjas vid många olika situationer där människor flyr, utryms eller situationer med stora skadeutfall. Sådana platser kan skapa tid för att påbörja en sortering av dessa människors behov, identifiera ansvariga myndigheter, samt en plats att samla målgruppsanpassad och korrekt information.

Migrationsverket understryker dock vikten av att dessa platser kräver genomtänkt organisation och planering. Platser som dessa behöver ha kapacitet för basala behov som mat, vatten, hygien, informationsdelning, men framförallt planer för säkerhet, drift, hälsa och sjukvård. Att se en samlingsplats utifrån enbart ett behov av en fysisk plats att hänvisa människor till är att förenkla problematiken. Det är även viktigt även att platsen inte bara etableras utan även planeras för att upprätthållas. Ska särskilda samlingspunkter ge den effekt utredningen efterfrågar krävs en organisation och planering runt platsen. Migrationsverket bör ha ett ansvar eller delta i planeringen om samlingspunkterna ska användas för mottagandet av flyktingar. Det finns exempel för organiserat mottagande av personer som flytt från b.la. Polens mottagande av Ukrainare, där man kan se exempel på den variation av insatser som kopplas till en sådan mottagningsplats.

Beredningsordning

Remissvaret har beslutats av säkerhetsdirektören Hans Kemkes efter föredragning av krisberedskapshandläggare Michaela Johansson. Enhetschef Fredrik Vilhelmsson har deltagit i den slutliga beredningen. Region syd, Susanne Nilsson Marino, kommunikationsavdelningen, Frederik Abbemo, samt nationella operativa avdelningen, Anna-Johanna Viking, har inkommit med synpunkter som omhändertats i underlaget.